

מסורת הש"ס

(א) [נחמס יב.] (ג) יומא טו. נחמס יא: נמחמ פט. וע"ש כסמו; (א) ערבינ כל. [מיר יח: ע"ש]; (ד) [וריות יג. נחמס ג.] (ס) [נמנדר כח,] (ז) [ל' דלכילת קדשס; (ז) [ל' דהשלמה; (ח) [וע"י מוס' נחמס ל: ד"ה לענין; (ט) [וע"י מוס' לקמן פס: ד"ה סופין;] (י) [וע"י מוס' קידושין יג. ד"ה הלכה ומוס' נחמס ד"ה עולתה;]

תורה אור השלם

- באהל מועד מרחץ לפרכת אשר על הערת יציר: אתו אהרן ובניו מערב עד בקר לפני י' הקט עולם לדרתם מאת בני ישראל: שמות כו כא
- ובהעלת אהרן את הברת בין הערבים יקטירנה קטרת תמיד לפני י' לדרתיכם: שמות ל ח
- והקטיר עֲלֵיו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר ביהשיבו ובקר אהרן ונרת יקטירנה: שמות לו ז
- והביא אתם אל הכהן והקריב את אשר לחטאת ראשונה ומקל את ראשו ממול עפרו ולא יבדיל: ויקרא ח ח
- ואת השני יעשה עלה במשפט ובקר עֲלֵיו הכהן מחטאתו אשר חטא ונחלה ממול עפרו ולא יבדיל: ויקרא י ה

גילוי הש"ס

גנ' בשלמא לה"ק יבא עשה. ע' שבת דף ד ע"א מוספות ד"ה ובי אומרים: רש"י ד"ה פולחן ויבטלה ובי' ד"ה לא ידור. ע"י אש השנה דף ל ע"ב מוס' ד"ה ותמקלנו ומנחתו ממ ע"א מוספות ד"ה ת"ל:

מוסף רש"י

דחניא מערב עד בקר. נגרות כמי יערוך אמו אהרן ובניו מערב עד בקר (יומא יט.) [ת"ל מדרגה. תן לה למטה מה שזמן כדי ששאל דוקלח כל הלילה ושעניו חמסם לא לוג לל נר וגר ויש בו כדי להלדק כל הלילה של מקופס טבח, ואם ויתר קבלה ויתר (שם) כי שעניו חמסם ליל מקופס טבח שלא חסבה כל הלילה, ובמנחה ויטען ובתשרי אס מלדק שלש היום אל איכפת לן (ובחיים יא.) אין לך עבודה כששורה מערב עד בקר. ששה שעה אחר מתיז של צין הערבים ואחר כל העצרות (מנחות טז.) משקיעה המנחה ואילן עד בקר (שם מנחת"י) מנבירות שהן אמויות ציוס נגון עצרות הוס וקמלו על מנחה ששערין מהלדקת נחת ואילן, שז מאחמת למוין (ובחיים יא.) כלומר אין לך עצרות יוס כשירה אחר הדלקתן, דררס הכי אמו מערב עד בקר ולא אחר מערב עד בקר (יומא יט.) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. כשמיט הקול כמי (ובחיים יג.) זה בנה אב. מלה טעם הקדמתו כשילס עט חטאת (שם.)

רבינו חננאל

תניא כי קרשיין תמיד קודם לקטורת וקטורת לנרות ונרות לפסח יאחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים כו. איקנא הכי אמר רחמנא בעידנא דברדלקת נרות תהא מקטירא קטורת זו היא לישנא דיקא דמתיבתא. ת"ר אין לך דבר קודם לתמיד של שחר

יאחר דבר כו'. טעמא דרישא קא מפרש תמיד קודם לפסח דדין

הוא שילאחר הפסח שנאמר בו בערב וצין הערבים מוצא את הפסח בערב (נדרים טז) ושחטו אותו וגו' (שמות יב) לתמיד שלא נאמר בו אלא את הכבש השני תעשה צין הערבים (נמנדר כח): אי הכי

קטרס ונרות נמי ליקדמו לפסח.

משום האי טעמא גופיה יאחר דבר כו' דבקטרת ונרות חד צין הערבים כמיז ובהעלות אהרן את הנרות צין הערבים יקטירנה (שמות לו) וצין הערבים אחריוהו קאי: דמיטע רחמנא. גבי נרות: אותו מערב ועד בקר ואין אחר מערב ועד בקר. ואין לך עבודה כשירה אחריה להמחיל: מן לה מדרס. חזי לוג לכל נר דאין לך ליל ארוך שלא יהא לך זה כשיעור: ואפסק קטרס לנרות. מה נרות אין עבודה כשירה אחריה אף קטרת אין עבודה כשירה אחריה: סמדי קודם לקטרס וקטרס קודם לנרות. טעמא מפרש כסדר יומא [גל.] כפ' אמר להן הממונה: ההוא למעוטי עבודה צפנים. ההוא אמו לאו למעוטי פסח אחא שהיא עבודת חוץ דמסתברא דכי קא ממעיט עבודת פנים דכוותה קממעט. נרות עבודת פנים וקטרס עבודת פנים: סהא אין לך כל דבר. כהאים קודם לתמיד של שחר אלא קטורת שנאמר זה צפרס ואמה מלוה צנקר צנקר ובתמיד לא כמיז אלא חד צנקר: ומחוסר כפורים. כגון מזורע או זז ששנה ולא הביא כפרתו קודם לתמיד ואם לא יציאה לא יאכל פסח דמחוסר כפורים אסור כקדשים וענוס כרת: עטובל. ואע"פ שטבל אטמול צפניו של לרץ לטובל אחר שהביא כפרתו דמן צחומר קדוש (תגינה כא.) האוין והמחוסר כפורים ירייס טבילה לקדוש: כשאר ימוס השנה. אם הביא שלמי נדבה קודם התמיד והוא היה מחוסר כפורים ואם לא יציא כפרתו לא יאכל את שלמי נדבה (שמות כט) ואכלו אותם אשר כופר דהא אלאם אכילת קדשים עשה היא צין הנאכלים לכהנים צין הנאכלים לישראל: דהשלמה. עליה השלם: האי עשה. דהשלמה ו מהאי עשה (דאכילת קדשים): הלא דקא"ר ישמעאל אף מחוסר כפורים צמזורע עני קאמר שמציא חטאת העוף ונאכלת לכהנים ואין זה הקטרה ועשה דהשלמה גבי הקטרה כמיז וטהרה של מחוסרי כפרה תלויה צחטאת דכחמיז (ויקרא יב) והקריבו לפני ה' וכפר עלי' ובחטאת קאי ביולדת: מעלה ומלינה בראש המוצא. דכחמיז והקריבו לפני ה' וכפר עליה ולמנה יקטינה לאחר מתיז של שחר ולניה אינה פוסלת בראש המוצא כלאמר צוצמים כפ' המוצא מקדש (דף פז.) *לד"ה דלא ירדו: והא אינא אשם. מזורע דלא אחי עוף: וי"ס אשם לא מערב לא גר'. דהייז מיקס אדעתין דלא מערב הרי עיקר טהרה תלויה צו שהרי נותן מדמו על גבי צהוות: צחטאת ואשם פשיטא לן דמעכבי טהרה לאכילת קדשים חטאת כדאשכחן ביולדת אשם שהרי ממנו לצהוות:

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

נמ.

יאחר דבר כו'. אע"ג דתמיד תדיר אלטריך למיכתב דה"א שהפסח יקדים משום עליה השלם: קבצרת ונרות נקדמו אפסח. הקשה ריב"א והלא צנרות כמיז נמי מערב ועד צקר ומה לי מערב ומה לי בערב ויש לומר דמערב ועד צקר אלטריך ליתן לה מדתה ולא לאיחור: אין לך דבר שמתעבב כו' אלא קבצרת. נראה לר"י דלא גרס ונרות דע"כ לא חשיב אלא מידי דהקטרה דזה הקפידה תורה לאחר דכחמיז והקטיר עליה חלצי וגו' דאי לא תימא הכי ליחשוב נמי ברישא אין לך שקודם לתמיד של שחר אלא קטרת ודישון מוצא הפנימי ושי גזרי עניס והטבת נרות דקודמין לתמיד כל הני כלאמרינן כחמר להן הממונה (יומא דף ג.) ובתוספתא נמי ליתא:

אחי עשה דפסח דאית ביה ברת ודחי כו'. הקשה ריב"א הו צעידנא דמיעקר עשה דהשלמה לא מיקיים עשה דאכילת פסח דאינה אלא צלילה ותיזך דמיירי ששטחו פסח עליו קודם שידחו עשה דהשלמה דשומטין וחורקין על טטובל יוס ומחוסר כפורים לכולי עלמא אפילו לא יאכל לצסוף הואיל וצידו מליז ופטור מפסח שני אפילו לא אכל הלכך כשהמקריב כפרתו מקיים עשה דפסח דלאו הוי ראוי לאכול שאם לא היה יכול להקריב לא יהיה ראוי לאכול לערב והפסח היה פסול ור"י מתוך דדוקא צלל מעשה דחמיז צעינן צעידנא דמיעקר לאו דלקיים עשה אצל עשה דחמיז דמי עשה הקל ככל ענין אפילו לא מקיים עשה חמור צעידנא דקא עבר אעשה הקל כדמוכח (י) כשולס (גיטין דף לז.) גבי רבי אליעזר ששיחור עצדו ובצילות הקול (חולין דף קמב.) דלוס דמי עשה דמזורע דחמיז לעשה דשילוח הקן אי לאו דלמנר רחמנא שלח משלח אפי' (לדבר מזה"ש): זה בנה אב כב"א חטאות כו'. ואפילו לעצב קאמר דאי למזוה אחי לימא צשקרה. הקשה ריב"א דתכ"כ משמע לליכא עיכוזא דקמיא ההם גבי יולדת שאם הביאה עולמה מציא חטאתה ממין עולמה ובפרק כל המדיר (נחמס דף ג.) משמע דלא אלטריך האי זה צנה אכ אלא למטאת העוף הכאה עם עולת צהמה וליכא כי אס יולדת עשירה ובמסכת קניס (פ"צ) נמי אמרינן הכהנה שהביאה חטאתה ומהה מציאין יורשים עולמה כו' עולמה ומהה לא יציאו יורשים חטאתה משמע קלח אס היתה קיימת לא היתה מציאה אלא חטאתה ותיזך צניו חיים כהן דהא דפריך הכא ואפילו עיכוזא יהא היינו דוקא צמזורע דכמיז ציה תהיה דמשמע עיכוזא דלאמר דריש הקומץ רצה (מנחות דף יז.) ומשני דמתיז והשלה למעוטי מעיכוזא':

דבתיב והעצה. ודוקא דיעצד דהא כמיז צהדיח ואחר ישחט את העולה: עשאים

חטאות שיהו קודמות לכל עולות הבאות עמהו וקו"ל דאפילו חטאת העוף קודמת לעולת בהמה אמר רבא שאני עולת מצורע דרחמנא אמר והעלה

ואם השני. צתרי' דההוא קרל כמיז צשצועת ציטוי וממילא ידעי' כיון דהאי שני עולה חטאת הוס ראשון: זה צנה אב. הצנין הזה צנה הכמוז אכ ללמד לכל חטאות שיקדמו לעולות הצאות עמהן: וקיימא. צוצמים צפרק כל המדיר (דף ג.) דהאי צנין אכ לא אלטריך אלא למטאת העוף הכאה עם עולת צהמה כהון יולדת עשירה שמציאה עולמה צהמה ומטאתה עוף שמקדים חטאת לעולה:

עין משפט נר מצוה

ג א מ"י פ"ג מהלכות תמידין הלכה א': ד ב מ"י פ"א מהלכות ק"פ הלכה ד: ה ג מ"י פ"ו מהלכות תמידין הלכה ד: ו ד שם הלכה יא ובה' ק"פ שם: ז ה מ"י שם פ"א מהל' תמידין הלכה ד: ח ו מ"י פ"ג מהלכות פסולי מוקדשין הלכה א': ט ז מ"י פ"א מהלכות מחוסרי כפרה הל': י ח מ"י פ"ט מהלכות תמידין הלכה ו:

רבינו חננאל (והשך)

שמתעבב אחר תמיד של בין הערבים אלא קטורת ונרות ופסח ומחוסר כפורים ערביי פסחים שטובל ואוכל פסחו לערב. ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן אב ברבקה אומר אף מחוסר כפורים שאכר אחר השנה שטובל ואוכל בקרישים ואומר בשלמא מחוסר כפורים בפסח אחי עשה דהוא עשית הפסח דאית ביה ברת שנא' וחדל לעשות הפסח ונותרה, ודחי עשה דהוא עליה השלם כל הקרבנות דלית ביה כרת, כלומר אין לך קרבן שקרב במטריבה אלא קודם תמיד של בין הערבים, הני מיני קרבן דלית ביה כרת, אבל האי דאי לא מקריב כפרתו ועביר פסח אחי ליד כרת לא, אלא בשאר ימות השנה אכילת קדשים עשה הוא, וזה שאמר עליה העשה כל הקרבנות עשה, למא דחי זה העשה לזה העשה. ופריך זה מחוסר כפורים כגון זב ומצורע דל שאין עליו אלא עופות, וחטאת העוף אין למזבח ממנו אלא דמה, ואין לו קרבן במטריבה אחר התמיד. רב פסא אומר אפי' תימא מחוסר כפורים כגון מצורע ובחטאת בהמה שהחליבים שלה במזבח סליק אלא מעליה מלינים ע"י המזבח, וירושלמי יכול יתא הקטרת אימורין מעכבת כפרה ת"ל ובה. מכאן למדנו שאפי' מעלין ומלינין נחמסר לו שהרי אמרו ר' שמבבין את הכפרה, בהריא נאמר כי האימורין אין מעכבין את הכפרה, לפיכך אלא מעלין ומלינין, ונעשין אלו האימורין שמעלין ומלינין על גבי המזבח כמי שנטמאו או שאבדו, ואוכלין להם הכהנים הבשר ונשלמה הכפרה לבעלים באכילת הכהנים הבשר כדבעינן למימר קמן. ואמרינן של אשם נמי עביר להו כמא דעביד לאימורין של חטאת בהמה. אלא לרב הסדא דאוקמא בוב ואפילו במצורע דסבר כל מחוסר כפורים טהור הוא ואי לא עביר פסח חייב ברת הנה מצורע דל אע"פ שחטאתו ועולתו עופות אי איפשר לו מכבש לאשם והני אימורין [שהן] למזבח הכי עביר, וכי תימא הקרבת אשמו אינו מעכב מלאכול בקדשים והתניא שמעב. וכי תימא בשקרב האשם מקודם התמיד אפילו הכי הא איכא עולת העוף שהולכת במטריבה, וכי תימא עולתו אינה מעכבתו והתניא מלאכול בקדשים והתניא שאפילו עולתו מעכבתו לאכול בקדשים. וכי תימא בשקריבה עולתו והתניא זה בנה אב שיהו כל החטאות קודמות לעולות הבאות עמהו, וקיימא לן דאפילו חטאת העוף קודמת לעולת בהמה. ופריך רבא אין כל החטאות קודמות לעולות הבאות עמהו וזולת עולת

מאי והעלה ששלח ככר.